

Inn på tunet i Vestland

Handlingsplan 2019-2022

I. INNLEIING

Handlingsplan for Inn på tunet i Vestland følgjer opp nasjonale mål og strategiar for Inn på tunet-arbeidet. Planen er fleksibel og Fylkesmannen i Vestland vil gjennomgåande vurdere og følgja opp aktuelle saker frå nasjonalt hald og frå kjøparar, brukarar og tilbydarar.

Inn på tunet er tilrettelagde og kvalitetssikra velferdstenester på gardsbruk. Tenestene skal gje meistring, utvikling og trivsel. Definisjonen på ein Inn på tunet-gard presiserer at eit gardsbruk har produksjon innan jordbruk, skogbruk eller hagebruk og at aktivitetane i tenestetilbodet er knytt opp til garden, livet og arbeidet der. Inn på tunet-bøndene gjev tilbod til mange ulike brukargrupper. Ingen Inn På Tunet-tilbod er like. Felles for Inn på tunet-verksemdene er at dei skapar samfunnsmessige verdiar ved å løysa sosiale utfordringar. Inn På Tunet-bøndene er sosiale entreprenørar.

Inn på tunet-garden har ulik grad gardsdrift og eit mangfald av aktivitetar. Inn på tunet-bonden tek utgangspunkt i ulike menneskelege, naturgitte og organisatoriske føresetnader, både ut frå behova brukarane av tenestene har og garden sine ressursar. Nasjonal og internasjonal forskning syner tydelege teikn på at Inn på tunet-aktivitet har stor, positiv effekt på menneske, både når det gjeld kontakt med dyr og planter, fysisk aktivitet, meiningsfulle oppgåver og det å vera på ein trygg og oversiktleg sosial arena.

På landsbasis er Inn på tunet-tenestene retta mot eit breitt spekter av sektorar: barne- og familievern, barnehage, grunnopplæring, avlasting, vidaregåande opplæring, vaksenopplæring, skulefritidsordning, barnevern arbeidstrening, aktivitetar innan friluftsliv og fysisk aktivitet, tilrettelagte dagtilbod innan psykisk helse, rus, psykiatri og tilbod til eldre og personar med demens. Utover desse tilboda er det også etablert tenestetilbod innan integrering av innvandrarar og flyktingar, kriminalomsorg og førebygging av kriminalitet. I framtida vert det forventat at det vert utvikla fleire tenestetypar og tilbod tilpassa dei ulike brukar- og kjøpargruppene sine behov. Inn på tunet-gardane er ressursar som bør kunna nyttast meir i framtida.

II. RAMMEVERK OG STRATEGISKE MÅL

Handlingsplanen for Inn på tunet i Vestland er ein del av Fylkesmannen sitt tverrfaglege embetsoppdrag. Innovasjon Noreg er ein sentral samarbeidspartnar i arbeidet med å byggja opp gode og vekstkräftige Inn på tunet-gardar.

Planen skal leggja til rette for samarbeid og aktivitet på tvers av sektorar, gjennom å:

- arbeida for at alle sektorar i det offentlege tenestetilbodet (fyrstelinjetenesta) skal kjenne til Inn på tunet som konsept og korleis ein kan utvikla og kvalitetssikra gode tilbod ut frå lovverk og gjeldande regelverk for dei aktuelle brukargruppene.

- styrka kompetansen om bruk av Inn på tunet-tenester i kommunane
- leggja til rette for forskningsbasert dokumentasjon av Inn på tunet-tenester
- sikra at Inn på tunet-tilbydarane driv kvalitetssikra tenester på garden, og styrka tilbydarane sin kommunikasjons- og bedriftskompetanse.

Planen har tre hovudsatsingsområde, i tråd med dei sentrale planane: demens, skule og pedagogiske tilbod og psykisk helse og rusomsorg, med vekt på vidareutvikling av arbeidsretta tilbod, Grønt arbeid, og tek utgangspunkt i nasjonal strategi og handlingsplan.

Nasjonal strategi for Inn på tunet, vedtatt i 2012, legg grunnlaget for den Nasjonale handlingsplanen for Inn på tunet (2013-17), som vart lansert hausten 2013.

[Nasjonal strategi](#)

[Nasjonal handlingsplan](#)

Foto: Øyvind Vatshelle, Fylkesmannen i Vestland

Den nasjonale handlingsplanen peika på nokre særlege område for vidareutvikling av Inn på tunet-tilbodet i planperioden:

1. Demens
2. Skule og pedagogiske tilbod
3. Psykisk helse og rusomsorg, med vekt på vidareutvikling av arbeidsretta tilbod, Grønt arbeid (NAV sitt tilbod om arbeidsførebuande praksis på gard .

Handlingsplan for Vestland har dei same fokusområda og har elles desse generelle tiltaksområda:

- Konseptutvikling
- Kommunikasjons- og informasjonsutveksling
- Koordinatorordning og sterkare samarbeid
- Kunnskap, utdanning og forskning

- Kvalitetssikring og godkjenning

Dei siste tre åra har det kome to nasjonale rettleiarar:

[Nasjonal veileder - gården som læringsarena for barn og unge](#)

[Nasjonal håndbok Inn på tunet dagaktivitetstilbud tilrettelagt for personer med demens](#)

Høgskolen i Bergen (no Høgskulen på Vestlandet) har laga ei handbok for bruk av hest på Inn på tunet-gard, særleg retta mot rusfeltet:

[Hesteaktiviteter på Inn på tunet-gard for rusfeltet](#)

Det finnst vidare fleire ulike rettleiarar frå ulike aktørar som vil vere relevant for arbeidet med å utvikle Inn på tunet som til dømes rettleiarer [Sammen om mestring. Veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne \(2014\)](#) frå Helsedirektoratet.

INN PÅ TUNET I VESTLAND

I Vestland finn ein eksempel på Inn på tunet tilbod innan dei fleste tenesteområde. Det er stor variasjon mellom kommunane.

Det er per februar 2019 54 godkjende Inn på tunet-gardsbruk i Vestland. Og fleire er under godkjenning.

Dei siste åra har informasjonsarbeid, særleg om dei viktigaste tilboda for kommune og NAV, og kompetanseutvikling for tilbydarane vore dei sentrale oppgåvene i det regionale arbeidet. Det har vore arbeidd for å etablera koordinator for Inn på tunet-arbeidet i kommunane og dette arbeidet må halde fram.

Foto: Marianne Haugland, Haugland gard

Fagforum Inn på tunet i Hordaland og Inn på tunet-nettverket i Sogn og Fjordane er interesseorganisasjonar for er ein interesseorganisasjon for alle Inn på tunet - tilbydarane i Vestland.. Organisasjonane skipar til nettverkssamlingar og andre faglege aktivitetar for å støtte opp om gardbrukarane sine interesser i Inn på tunet- samarbeidet.

Kontakt og samarbeid med forskingsmiljø er eit viktig ledd i arbeidet for utvikling av Inn på tunet. Dei siste åra har ein arbeidd med kunnskapsbygging og dokumentasjon av Inn på tunet-aktivitetar for ulike brukargrupper gjennom tverrfaglege arbeid innan forskning. HIB (no HVL) og Møreforskning avslutta i 2016 forskingsprosjektet [Samarbeid om Inn på tunet](#), med tre hordalandskommunar (Kvinnherad, Bergen og Voss) som prosjektdeltakarar. Resultata gjev nyttig informasjon i det vidare arbeidet, særleg innanfor områda privat/offentleg samarbeid og behovet for å få dette til på ein smidig og effektiv måte. Framover vert det viktig å ha god kontakt med forskingsmiljø for å stimulere til meir kunnskapsbygging i samarbeid med aktørane både for å få opp forskingsprosjekt og bygge kunnskap om IPT som løysing gjennom til dømes bachelor- og masteroppgåver.

Informasjonsarbeid har vore eit viktig satsingsområde dei siste åra. Både Hordaland og Sogn og Fjordane har hatt system med eigne infobrev. Tilsette som er aktuelle for å nytta Inn på tunet-tenester er hovudmålgruppe for infobrevet. Brevet må halde fram for å spreie informasjon.

Kompetanseutvikling i tilbydargruppa er også eit viktig satsingsområde. Det har tidlegare vore sett i gong ulike tiltak og dette må halde fram i tett samarbeid med næringa og med utgangspunkt i deira behov.

Å stimulere til å få koordinator for Inn på tunet-arbeidet i kommunane er viktig for å samordne innsatsen og utviklinga av Inn på tunet som teneste. Kommunetilsette har mange ulike oppgåver og vegrar seg ofte for fleire roller. Ein koordinator si oppgåve skal vera å ha oversikt over tilbydarar og kunna vera ein kontaktperson. Ordninga må organiserast og gjennomførast på ein enkel måte. Det er eit mål å få i gong eit pilotprosjekt for ein IPT-koordinator som dekkjer fleire kommunar i eit område.

*Foto: Ragna Flotve,
Fylkesmannen i Vestland*

Foto: Framnes Gard

III. PLAN FOR PERIODEN

- **Demens**
  - Hovudfokus: Implementering av Demensplan 2020, der Inn på tunet blir eit aktuelt tilbod for alle kommunar som vert dekkja av Vestland.

- **Skule og pedagogiske tilbod**
  - Hovudfokus: Ungdomsskuletrinnet og vidaregåande opplæring; helsefremjande skule, tilpassa og gode opplæringstilbod, førebygging av fråfall frå vidaregåande opplæring og å finna vegar attende til den gode kvardagen gjennom Inn på tunet-tilbod. (Samarbeid med HFK/NAV, UIU - ungdomstrinn i utvikling og kommunar)

- **Psykisk helse og rusomsorg, med vekt på vidareutvikling av arbeidsretta tilbod (Grønt arbeid)**
  - Hovudfokus: Unge vaksne (samarbeid med tiltaksbedrifter og NAV)

Innsatsområde 1

Inn på tunet i kommunane i Vestland sine dagtilbod for personar med demens

Effektmål: Arbeidet skal bidra til at personar med demens kan bu heime lenger, ha ein aktiv og meningsfull kvardag og få auka livskvalitet for dei sjølve og familiare sine. Inn på tunet-tilbodet fører til positiv avlastning for pårørande, fysisk aktivitet, meistringskjensle og ein trygg sosial arena.

Resultatmål: Alle kommunane i Vestland skal ha tilgang til relevant informasjon og vegleiing, som aukar kompetansen innanfor Inn på tunet-området, og skal kunna tilby Inn på tunet som eit aktuelt tilbod for personar med demens.

Tilbydarsida skal ha god kompetanse på området og tilby gode og tilpassa tenester av høg kvalitet.

Aktuelle tiltak	Hovudansvar	Tidsramme	Kommentar
IPT som tema på fagdag/kurs for helsesektoren i kommunane	FMVL – helseavdeling og landbruksavdeling		
Sendta infobrev til kommunar og andre aktuelle mottakarar i Vestland. Visa gode eksempel på Inn på tunet-tilbod frå demensområdet.	FMVL - landbruksavdelinga	8 -10 gonger i året	Samarbeid med Fagforum og Inn på tunet-nettverket
Kontakta kommunane via regionsråd, vedr. koordinator i kommunane. Tilby å koma på besøk til interesserte kommunar	FMVL - landbruksavdelinga		
Utarbeida relevant verktøy for koordinator i kommunane (presen- tasjonsmateriell mm.)	FMVL - landbruksavdelinga		

Informasjon, vegleing og mentor- og fadderordning for tilbydarar	FMVL – landbruksavdelinga i samarbeid med IN	Gjennomgåande	I samarbeid med Fagforum og Inn på tunet-nettverket
Mobilisering og foredrag og tilrettelegging av KSL – kurs (kvalitetssikring i landbruket) og SNOP-kurs/etablerarkurs (strategisk nærings- og produksjonsutvikling)	FMVL - landbruksavdelinga	Etter avtale	I samarbeid med Norsk Landbruksrådgjeving og fylkeskommunen
Informera kommunar om bruk av Inn på tunet-tenester og gje råd i privat/offentleg samarbeid	FMVL Helseavdeling Utdanningsavdeling Landbruksavdeling	På kurs, møte og samlingar for kommunane	
Tilby kurs og vegleing for nye og eksisterande tilbydarar	FMVL landbruksavdelinga	Gjennomgåande og etter behov frå tilbydarsida	I samarbeid med Innovasjon Norge
Vurdera bruk av prosjektmidlar til gode prosjekt i- og på tvers av kommunar, t.d. skjønnsmidlar	FMVL	Gjennomgåande	

Foto: Olav Brakestad

Innsatsområde 2

Inn på tunet som aktuelt tilbud for born og unge

Effektmål: Born og unge får tilpassa og breiare tilbud, som fremjar meistring, utvikling og trivsel.

Resultatmål: Inn på tunet-bønder som ynskjer å gje tilbud til born og unge i barnehage grunnopplæring og vidaregåande opplæring skal kunna tilby kvalitetsmessige gode tilbud i nært samarbeid med den hovudansvarlege parten i kommune, fylkeskommune og organisasjon. Kjøpar skal ha relevant informasjon som gjev god kompetanse og tryggleik i bruk av tenesta, og skal kunna vurdere Inn på tunet som eit aktuelt tilbud.

Aktuelle tiltak	Hovudansvar	Tidsramme	Kommentar
Utvikla samarbeid med Vestland fylkeskommune, NAV og vidaregåande opplæring i arbeidet for å nytta Inn på tunet som opplæringsarena (som del av ordinært utdanningsløp eller som produksjonsskule)	FMVL - landbruksavdelinga	Gjennomgåande	Dialog er i gang.
Senda infobrev til kommunar og andre aktuelle mottakarar i Vestland. Visa gode eksempel på Inn på tunet-tilbod i pedagogiske tilbod	FMVL - landbruksavdelinga	8 -10 gonger i året	Samarbeid med Fagforum og Inn på tunet-nettverket
Kontakta kommunane via regionsråd vedr. koordinator i kommunane. Tilby å koma på besøk til interesserte kommunar	FMVL - landbruksavdelinga		
Utarbeida relevant verktøy for koordinator i kommunane (presen-tasjonsmateriell mm.)	FMVL - landbruksavdelinga		

Informasjon, vegleiing og fadderordning for tilbydarar	FMVL - landbruksavdelinga	Gjennomgåande	I samarbeid med Fagforum og Inn på tunet-nettverket
Foredrag og tilrettelegging av KSL – kurs (kvalitetssikring i landbruket), etablerarkurs og SNOP-kurs (strategisk nærings- og produksjonsutvikling)	FMVL - landbruksavdelinga	Etter avtale	I samarbeid med Norsk Landbruks-rådgjeving
Informera kommunar om bruk av Inn på tunet-tenester og gje råd i privat/offentleg samarbeid	FMVL Helseavdeling Utdanningsavdeling Landbruksavdeling	På kurs, møte og samlingar for kommunane	
Tilby kurs og vegleiing for nye og eksisterande tilbydarar	FMVL Landbruksavdelinga	Gjennomgåande og etter behov	I samarbeid med Innovasjon Norge
Vurdera bruk av prosjektmidlar til gode prosjekt i- og på tvers av kommunar, t.d. skjønnsmidlar.	FMVL	Gjennomgåande	
IPT i den nye nasjonale løreplanen=?	FMVL	Vår og sommar 2019	

Innsatsområde 3

Psykisk helse og rusomsorg, med vekt på arbeidsretta tilbod

Effekt mål:

Fleire kjem ut i aktivitet etter deltaking i Inn på tunet-tilbod. Auka livskvalitet og positivt sjølvbilde.

Resultat mål:

Både tilbydarar og tenestebukarar (NAV/tiltaks-bedrifter) skal ha god nok kunnskap til å kunna skapa og utvikla gode tilbod innan /Inn på tunet

Senda infobrev til kommunar og andre aktuelle mottakarar i Vestland. Visa gode eksempel på Inn på tunet-tilbod innan Grønt arbeid og andre NAV-baserte tiltak	FMVL - landbruksavdelinga	8 - 10 gonger i året	Samarbeid med Fagforum og Inn på tunet-nettverket
Informasjon, vegleiing og fadderordning for Grønt arbeid-gardar.	FMVL - landbruksavdelinga	Gjennomgåande	I samarbeid med Fagforum
Foredrag og tilrettelegging av KSL – kurs (kvalitetssikring i landbruket), etablerarkurs og SNOP-kurs (strategisk nærings- og produksjonsutvikling)	FMVL - landbruksavdelinga	Etter avtale	I samarbeid med Norsk Landbruksrådgjeving
Informasjon til NAV-kontor og tiltaksbedrifter	FMVL - landbruksavdelinga		Gjennom infobrev og direkte
Tilby kurs og vegleiing for nye og eksisterande tilbydarar	FMVL landbruksavdelinga	Gjennomgåande og etter behov	I samarbeid med Innovasjon Norge
Vurdera bruk av prosjektmidlar til gode prosjekt i- og på tvers av kommunar, t.d. skjønnsmidlar	FMVL	Gjennomgåande	
Delta i nettverket Grønt arbeid - Hordaland	Gardsbruka, i samarbeid med NAV Vestland og tiltaksbedrifter	To gonger i året	Møta vert arrangert på dei ulike gardane, som tilbyr Grønt arbeid.
Finne tenlege løysingar for bruk av IPT i kommunane	FMVL/NAV, i nært samarbeid med gardsbruka og tiltaksbedriftene		Forsknings- og erfaringsbasert Referansegruppe frå tilbydar- og kjøparsida

V ORGANISERING OG EVALUERING

Handlingsplanen skal vurderast gjennomgåande, og styringsgruppa skal ha minst ei evaluering midt i planperioden.

Fylkesmannen i Vestland har hovudansvar for gjennomføring av handlingsplanen.

Styringsgruppe:

Gunnar O. Hæreid – Assisterande fylkesmann

Anne K. Hjermann – Utdanning- og verjemålsdirektør

Helga Arianson – Fylkeslege

Christian Rekkedal – Landbruksdirektør

VI AKTUELLE DOKUMENT

Helse- og omsorg:

- Meld. St. 15 (2017-2018) – [Leve hele livet – En kvalitetsreform for eldre](#)
- Meld. St. 19 (2014-2015) – [Folkehelsemeldingen](#)
- Meld. St. 29 (2012-2013) – [Morgendagens omsorg](#)
- NOU 2011: 11 : [Innovasjon i omsorg](#)
- [Demensplan 2020](#)

Arbeid og psykisk helse:

- [Oppfølgingsplan for arbeid og psykisk helse \(2013-16\)](#)
- [OECD-rapport: Arbeid og psykisk helse \(2013\)](#)

Oppvekst, barnehage og utdanning:

- [Opplæringslova](#)
- [Barnehagelova](#)
- [Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver](#)
- [Læreplan for Kunnskapsløftet – generell del](#) (under oppdatering)
- Meld. St. 20 (2012-13) - [På rett vei. Kvalitet og mangfold i fellesskolen](#)
- Meld. St. 22 (2010-11) - [Motivasjon – Mestring – Muligheter. Ungdomstrinnet.](#)

Næringsutvikling

- Meld. St. 31 (2014-2015) [Garden som ressurs – marknaden som mål – Vekst og gründerskap innan landbruksbaserte næringar](#)
- [Innovasjon Norge sine tilbud retta mot utvikling av tilleggsnæring](#)